

Förtroendeuppdrag

i Unionen

2023

UNIONEN

Innehåll

Förtroendeuppdrag inom Unionen	2
Uppdragen	3
Arbetsplatsombud	3
Arbetsplatsombud med informationsmandat	3
Arbetsplatsombud med begränsat förhandlingsmandat	4
Arbetsplatsombud med fullt förhandlingsmandat	5
Klubb	5
Ordförande	7
Klubbstyrelseledamot	7
Sekreterare	7
Kassör	8
Regionrådsombud	8
Försäkringsinformatör	9
Likabehandlingsombud	9
Utbildningsansvarig	10
Medlemsadministrativt ombud	10
Ungdomsombud	11
Valberedare i klubb	11
Revisor	12
Arbetstagarledamot i bolagsstyrelse	12
Ledamot i ett europeiskt företagsråd – EWC "European Works Council"	13
Arbetsmiljöombud	13
Huvudarbetsmiljöombud	14
Skyddskommitté	14

Förtroendeuppdrag inom Unionen

Syftet med denna guide är att beskriva de vanligast förekommande förtroendeuppdrag som finns inom Unionen och vad de innebär.

Det är Unionens stadgar, förbundets spelregler, som reglerar representation på arbetsplatsen. Stadgarna beslutas av kongressen som hålls vart fjärde år och är förbundets högsta beslutande organ.

Unionen stadgar hittar du här: <https://www.unionen.se/stadgar>

Alla som är medlemmar i Unionen kan väljas till ett förtroendeuppdrag. Det är medlemmarna på arbetsplatsen som väljer vem som ska bli förtroendevald.

Förtroendemannalagen ger förtroendevalda rättigheter i uppdraget, som till exempel rätten att arbeta fackligt på betald arbetstid (läs mer om reglerna i Förtroendemannalagen). För att omfattas av förtroendemannalagen krävs att arbetsplatsen har kollektivavtal.

Katarina Sondell och Malin Tynderfeldt
Unionen Team LFO, FUS, september 2023

Uppdragen

Arbetsplatsombud

Arbetsplatsombud kan väljas på en arbetsplats där det inte finns klubb. Uppdraget innebär att företräda Unionens medlemmar på arbetsplatsen genom att fungera som länk mellan medlemmarna, Unionen och arbetsgivaren. Ofta samverkar man också med arbetsmiljöombudet. Det finns tre olika mandat ett arbetsplatsombud kan ha: informationsmandat, begränsat förhandlingsmandat och fullt förhandlingsmandat.

Vilket mandat arbetsplatsombudet får bestäms av medlemmarna när arbetsplatsombudet väljs.

Ett arbetsplatsombud kan företräda flera arbetsplatser inom samma region, dock kan ett arbetsplatsombud inte företräda arbetsplatser i fler än en region.

Arbetsplatsombud med informationsmandat

Uppdraget innebär:

- Rätten att få information av arbetsgivaren enligt medbestämmandelagen. Informationen kan handla om vad som är på gång i företaget, eventuella omorganisationer till exempel.
- Att vara Unionens kontaktperson på företaget och ett stöd för Unionens ombudsmän som ansvarar för att förhandla med arbetsgivaren.
- Att förmedla information från arbetsgivaren till medlemmarna efter överenskommelse med arbetsgivaren.
- Att prata med medlemmarna och lyfta deras frågor och synpunkter vidare till arbetsgivaren.
- Att se till att information från Unionen kommer till medlemmarna.
- Att värva nya medlemmar på arbetsplatsen genom att informera om medlemskapet och sprida kunskap om nyttan med Unionen på arbetsplatsen.
- Att verka tillsammans med arbetsmiljöombudet för en god arbetsmiljö på arbetsplatsen.
- Att verka för likabehandling på arbetsplatsen.

Arbetsplatsombud med informationsmandat väljs på ett eller två år på ett medlemsmöte. Om det är första gången arbetsplatsombud väljs på arbetsplatsen hjälper Unionens regionkontor till att arrangera mötet. Regionkontoret anmäler arbetsplatsombuden till arbetsgivaren. Det är en förutsättning för att kunna arbeta med uppdraget på arbetstid enligt förtroendemannalagen.

Arbetsplatsombud med begränsat förhandlingsmandat

Uppdraget innebär:

- Rätten att få information av arbetsgivaren enligt medbestämmandelagen. Informationen kan handla om vad som är på gång i företaget, eventuella omorganisationer till exempel.
- Att företräda medlemmarna i förhandlingar/samverkan i de frågor som medlemmarna har givit arbetsplatsombudet mandat till.
- Att vara Unionens kontaktperson på företaget och ett stöd för Unionens ombudsmän som ansvarar för att förhandla med arbetsgivaren i frågor som arbetsplatsombudet inte fått mandat att hantera.
- Att förmedla information från arbetsgivaren till medlemmarna efter överenskommelse med arbetsgivaren.
- Att prata med medlemmarna och lyfta deras frågor och synpunkter vidare till arbetsgivaren.
- Att se till att information från Unionen kommer till medlemmarna.
- Att värva nya medlemmar på arbetsplatsen genom att informera om medlemskapet och sprida kunskap om nyttan med Unionen på arbetsplatsen.
- Att verka tillsammans med arbetsmiljöombudet för en god arbetsmiljö på arbetsplatsen.
- Att verka för likabehandling på arbetsplatsen.

Arbetsplatsombud med begränsat förhandlingsmandat väljs på ett år på ett medlemsmöte, då beslutas också om vilket förhandlingsmandat ombudet får. Man bör välja två ombud med förhandlingsmandat då man alltid bör vara två vid en förhandling. Om det är första gången arbetsplatsombud väljs på arbetsplatsen hjälper

Unionens regionkontor till att arrangera mötet. Regionkontoret anmäler arbetsplatsombuden till arbetsgivaren. Det är en förutsättning för att kunna arbeta med uppdraget på arbetstid enligt förtroendemannalagen.

Arbetsplatsombud med fullt förhandlingsmandat

Uppdraget innebär:

- Rätten att få information av arbetsgivaren enligt medbestämmandelagen.
- Att medverka i eller ta initiativ till förhandlingar/samverkan om till exempel löner, allmänna villkor, uppsägningar eller förändringar på arbetsplatsen.
- Att förmedla information från arbetsgivaren till medlemmarna efter överenskommelse med arbetsgivaren.
- Att prata med medlemmarna och lyfta deras frågor och synpunkter vidare till arbetsgivaren.
- Att se till att information från Unionen kommer till medlemmarna.
- Att värva nya medlemmar på arbetsplatsen genom att informera om medlemskapet och sprida kunskap om nyttan med Unionen på arbetsplatsen.
- Att verka tillsammans med arbetsmiljöombudet för en god arbetsmiljö på arbetsplatsen.
- Att verka för likabehandling på arbetsplatsen.

Arbetsplatsombud med fullt förhandlingsmandat väljs på ett år på ett medlemsmöte. Man bör välja två ombud med förhandlingsmandat då man alltid bör vara två vid en förhandling. Vid uppsägningar och tvister ska regional ombudsman delta i förhandlingarna. Om det är första gången arbetsplatsombud väljs på arbetsplatsen hjälper Unionens regionkontor till att arrangera mötet. Regionkontoret anmäler arbetsplatsombuden till arbetsgivaren. Det är en förutsättning för att kunna arbeta med uppdraget på arbetstid enligt förtroendemannalagen.

Klubb

Unionens medlemmar på arbetsplatsen kan bilda en fackklubb för att öka sitt inflytande på arbetsplatsen. Att starta klubb är det mest kraftfulla sättet att vara med och påverka. För att starta en klubb

behövs minst fem medlemmar och klubbstyrelsen väljs av medlemmarna på ett medlemsmöte. Klubben är Unionens organ på arbetsplatsen och klubbstyrelsen ansvarar för att driva det fackliga arbetet på arbetsplatsen. Klubbstyrelsen har gemensamt ansvar för att hantera förhandlingar med arbetsgivaren på arbetsplatsen och kan besluta att två eller flera klubbstyrelseledamöter är de som sköter förhandlingarna.

Klubbstyrelsen måste bestå av ordförande samt minst två ytterligare klubbstyrelseledamöter. För att klubben ska fungera väl behöver det också finnas en sekreterare och en kassör i styrelsen. Klubbstyrelsen ansvarar även för att det finns firmatecknare i klubbstyrelsen.

Det är också obligatoriskt att ha en valberedare samt en revisor.

Utöver dessa uppdrag finns ett antal ytterligare förtroendeuppdrag som inte är obligatoriska.

En riksklubb är en klubb som representerar medlemmar inom flera regioner i företag som har flera arbetsplatser. En riksklubb kan organisera medlemmar vid ett eller flera organisationsnummer. Organiserar riksklubben mer än ett organisationsnummer ska det tydligt framgå i årsmötesprotokollet vilka organisationsnummer som klubbstyrelsen får mandat att företräda.

Klubbstyrelsens uppdrag innebär:

- Att leda klubbens arbete mellan årsmötena
- Att prata med medlemmarna och föra synpunkter vidare till arbetsgivaren.
- Att driva de frågor som medlemmarna tycker är viktiga.
- Att förhandla med arbetsgivaren kring exempelvis lön eller omorganisation.
- Att informera om klubbens arbete, pågående förhandlingar och aktuella frågor.
- Att hålla medlemsmöten och årsmöte tillsammans med medlemmarna.
- Att informera om medlemskapet och sprida kunskap om nyttan med Unionen på arbetsplatsen.

Klubbstyrelseledamöterna är gemensamt ansvariga för klubbens verksamhet och för att fattade beslut genomförs. Styrelsen ska se till att medlemmarna får information om förhandlingar och

aktuella frågor

Ordförande

Klubbordföranden leder klubbstyrelsens arbete och det fackliga arbetet på arbetsplatsen.

Uppdraget innebär:

- Leda och samordna arbetet inom klubbstyrelsen.
- Vara firmatecknare tillsammans med ytterligare en klubbstyrelseledamot, vanligtvis kassören.
- Skapa förutsättningar för att alla medlemmar kommer till tals.
- Verka tillsammans med styrelsen för att skapa god kontakt med arbetsgivaren och andra lokala fackförbund.
- Verka tillsammans med styrelsen för att den fackliga verksamheten på arbetsplatsen utvecklas.

Ordförande väljs på ett eller två år.

Klubbstyrelseledamot

Uppdraget innebär:

- Ingå i klubbstyrelsen och tillsammans med övriga ledamöter genomföra de beslut som fattats på klubbens årsmöte.
- Delta i styrelsemöten och bidra/ta ansvar för klubbens olika arbetsuppgifter.
- Värva nya medlemmar.

Klubbstyrelsen fördelar olika förkommande arbetsuppgifter mellan sig som exempelvis sekreterare, kassör, medlemsadministrativt ombud. Klubbstyrelseledamöterna väljs på ett eller två år och suppleanter på ett år.

Sekreterare

Sekreteraren ansvarar för administration och dokumentation av klubbens arbete.

Uppdraget innebär:

- Protokollföra klubbstyrelsens arbete.

- Säkerställa att dokument sparas och arkiveras.

Kassör

Kassören sköter klubbens ekonomi. Men det är klubbstyrelsen gemensamt som ytterst ansvarar för klubbens ekonomi. Kassören är ofta firmateknare tillsammans med ordföranden.

Uppdraget innebär:

- Sköta klubbens bokföring.
- Förvalta klubbens ekonomi
- Ha hand om klubbens pengar, till exempel bidrag från Unionen och eventuell extra klubbavgift.
- Ta fram en resultat- och balansräkning till klubbens årsmöte.

Regionrådsombud

Unionen är uppdelat i 18 olika regioner över hela landet. Varje region leds av en regionstyrelse, som väljs demokratiskt av medlemmarna på regionens årsmöte, regionrådet. Varje klubb eller medlemsgrupp/arbetsplats upp till 50 medlemmar har rätt att utse två ombud till regionrådet. Finns det fler än 50 medlemmar har klubben eller medlemsgruppen/arbetsplats rätt att välja ytterligare ett ombud. Varje påbörjat 100-tal ger rätt till ytterligare ett ombud.

Regionrådsombuden behöver inte inneha något annat förtroendeuppdrag.

Regionrådsombuden deltar på regionstyrelsens regionråd och representerar sin klubb/arbetsplats.

Regionrådsombud väljs årligen på årsmötet. Omfattar en klubb flera regionkontor är det en fördel att det väljs regionrådsombud för varje arbetsplats.

Uppdraget innebär:

- Att delta på regionrådet, där regionstyrelsen väljs, regionens verksamhet diskuteras och motioner behandlas.
- Att delta på eventuella extra regionråd som regionstyrelsen valt att sammankalla för att diskutera viktiga frågor för regionen

- Att förankra de frågor som tas upp på regionrådet bland medlemmarna på den egna arbetsplatsen.
- Att informera medlemmarna efter regionrådet och redogöra för de beslut som tagits och hur de eventuellt kan påverka det fackliga arbetet.

Försäkringsinformatör

Som försäkringsinformatör hjälper, bevakar och väcker du intresset för försäkringsfrågor på din arbetsplats.

Uppdraget innebär:

- Att bevakar och väcka intresse och sprida information om de kollektivavtalade pensionerna och försäkringarna på arbetsplatsen.
- Att uppmuntra kollegor att delta i informationsträffar som arrangeras av Avtalat eller arrangerar och bjuder in Avtalat till arbetsplatsen.
- Att hjälpa medlemmar till rätt forum i frågor som rör kollektivavtalade pension- och försäkringsfrågor.

Förtroendevalda Försäkringsinformatörer väljs vid klubbens årsmöte för en period om ett år eller om årsmötet så väljer för längre period.

**Avtalat är det informationsbolag som ansvarar för information om kollektivavtalad tjänstepension och försäkring via jobbet inom privat sektor. Avtalat ägs gemensamt av PTK, LO och Svenskt Näringsliv.*

Likabehandlingsombud

Likabehandlingsombudet är drivande när det gäller allas lika möjligheter och rättigheter i arbetet.

Uppdraget innebär:

- Att arbeta aktivt för att öka likabehandling både inom klubben och på arbetsplatsen.
- Att verka för att få bort osakliga löneskillnader

- Att vara delaktig i framtagande av likabehandlingsplan.

Likabehandlingsombudet väljs vid klubbens årsmöte på ett år om inte annat beslutas. Valet av likabehandlingsombud kan delegeras till klubbstyrelsen.

Utbildningsansvarig

Utbildningsansvarig ansvarar för klubbens arbete med medlemmarnas kompetensutveckling. Kan även belysa behovet och vara drivande till den yrkesinriktade utvecklingen.

Uppdraget innebär:

- Organiserar klubbens fackliga utbildning
- Uppmuntrar förtroendevalda och medlemmar att öka kunskapen om fackliga frågor.
- Har kontakten med förbundet samt medverkar i klubbens arbete med att påverka den yrkesinriktade kompetensutvecklingen för medlemmarna.

Klubben har möjlighet att utse en eller flera utbildningsansvariga på ett år om inte annat beslutas.

Medlemsadministrativt ombud

Medlemsadministrativa ombudet ansvarar för att se till att rätt uppgifter om klubbens medlemmar finns registrerade hos Unionen.

Uppdraget innebär:

- Kontrollera och uppdatera medlemslistan på Mitt uppdrag så att alla klubbens medlemmar finns registrerade, samt ta bort de som slutat på företaget.
- Påminna nyanställda medlemmar att registrera byte av arbetsplats på Mitt Unionen.
- Rapportera nya löner en gång per år.

Det medlemsadministrativa ombudet väljs på ett år. Om ombudet inte utses av årsmötet kan styrelsen utse någon som ansvarar för det arbetet.

Ungdomsombud

Ungdomsombudet har till uppgift att fånga upp och tillvarata unga medlemmars intressen och föra in det i klubbstyrelsen. Ungdomsombud har yttrande och förslagsrätt men inte beslutanderätt i klubbstyrelsen.

Uppdraget innebär:

- Att föra fram ett ungt perspektiv i de frågor som behandlas av klubbstyrelsen
- Att synliggöra frågor i klubbstyrelsen som är av betydelse för unga medlemmar på arbetsplatsen, i regionen och i förbundet.
- Att vara kontakten mellan klubbstyrelsen och ungdomsarbetet i Unionen.

Valberedare i klubb

Valberedare följer styrelsens arbete och tar fram förslag på lämpliga kandidater till de val som ska göras på årsmötet.

Uppdraget innebär:

- Att tillsammans med styrelsen se till att det finns en process att följa fram till val ska ske.
- Att följa verksamheten i klubben under året för att veta vilken typ av kompetens och personlighet som behövs för de olika uppdragen.
- Att ta reda på vilka uppdrag som finns inom klubben, vilka som ska tillsättas vid årsmötet och hur de som idag har uppdragen ser på eventuella omval.
- Att arbeta för att medlemmarna ska ge förslag på kandidater till de olika förtroendeposterna.
- Att gå igenom de förslag som kommit in, eventuellt komplettera med egna förslag och göra ett samlat förslag till årsmötet.
- Att arbeta för att förslaget utgår ifrån att styrelsen ska vara representativ i fråga om ålder, kön och mångfald.

Klubbens årsmöte ska utse valberedning som ska förbereda de val som årsmöte eller annat klubbmöte ska genomföra. Om flera valberedare väljs ska en utses till sammankallande.

Revisor

Revisorn följer och granskar styrelsens arbete för att kontrollera att klubben och styrelsen fungerar och arbetar efter stadgarna och medlemmarnas intressen.

Uppdraget innebär:

- Att granska klubbens räkenskaper för det gångna året.
- Att löpande granska klubbstyrelsens arbete under året genom att ta del av klubbens handlingar, som till exempel protokoll.
- Att lämna en revisionsberättelse till klubbens årsmöte.
- Att föreslå årsmötet att bevilja eller inte bevilja klubbstyrelsen ansvarsfrihet utifrån den bedömning som gjorts om klubbstyrelsen handlat i enlighet med stadgarna och föreningsrätten samt medlemmarnas intresse.

Arbetstagarledamot i bolagsstyrelse

I företag som är bundna av kollektivavtal och som har minst 25 anställda har de anställda rätt till två ledamöter och två suppleanter i bolagsstyrelsen. Ledamöterna utses av de lokala arbetstagarorganisationerna på företaget, men de företräder alla anställda på arbetsplatsen oavsett fackligt medlemskap.

En arbetstagarrepresentant har samma rättigheter, skyldigheter och ansvar som övriga bolagsstyrelseledamöter och i grunden samma uppdrag: att bidra till företagets långsiktiga stabilitet och lönsamhet. Uppdraget innebär stort ansvar men också en stor chans att vara med och påverka.

Mer information om uppdraget finns i PTK:s handbok; *”Bolagsstyrelseledamot – En handbok för arbetstagarrepresentanter i bolagsstyrelser”*.

Uppdraget innebär:

- Deltar i styrelsearbetet på samma villkor som övriga ledamöter.
- Deltar i att fatta strategiska beslut som rör arbetsplatsens framtid, som långsiktiga mål, strategier och budget.
- Bidrar med kunskap om företaget utifrån de anställdas perspektiv.

- Deltar i ansvaret i att bolaget sköts enligt lagar och förordningar.
- Förväntas ha läst in handlingar och vara aktiv på styrelsemöten
- Ska varsamt hantera information hen får som ledamot i styrelsen

Ledamot i ett europeiskt företagsråd – EWC "European Works Council"

Om ett företag har verksamhet i flera olika länder med minst 1000 anställda, inklusive minst 150 anställda i två olika länder, kan man bli ledamot i ett europeiskt företagsråd.

Där representerar man alla anställda på arbetsplatsen och även anställda runt om i Europa. Ett EWC främjar informationsutbyte och samråd mellan arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter på europeisk nivå samt att det bidrar till företagets positiva utveckling. Ett EWC upprättas oftast frivilligt genom överenskommelse mellan företagsledningen och de anställda samt regleras av EU-direktiv.

Uppdraget innebär:

- Samråder med företagsledningen på europeisk nivå
- Är med och skapar ett internt europeiskt samarbete över nationsgränserna

Arbetsmiljöombud

Arbetsmiljöombudet verkar för en god arbetsmiljö genom att bevaka att arbetsgivaren följer gällande arbetsmiljölagstiftning på arbetsplatsen. Arbetsmiljöombudet representerar alla anställda inom skyddsområdet på arbetsplatsen.

Uppdraget innebär:

- Att diskutera och driva arbetsmiljöfrågor på arbetsplatsen.
- Att bevaka den fysiska arbetsmiljön. Det kan exempelvis handla om belysning, ventilation, möblering och buller.
- Att bevaka den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, vilket handlar om samspelet mellan arbetskamrater och den omgivande miljön. Exempel på störningar i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön är kränkande särbehandling, konflikter och stress.

- Rätt till information om förändringar som har betydelse för arbetsmiljön samt rätt att ta del av handlingar som rör detta.
- Att ha regelbundna möten med arbetsgivaren för att diskutera arbetsmiljön på arbetsplatsen och upprätta eventuella handlingsplaner.
- Att delta i det systematiska arbetsmiljöarbetet, medverka i riskbedömningar och kan ingå i arbetsplatsens eventuella skyddskommitté.

Arbetsmiljöombud är en alternativ benämning för skyddsombud och är sedan 2010 godkänt i Arbetsmiljölagen och likställs med skyddsombud.

På arbetsplatser med kollektivavtal utses arbetsmiljöombudet av medlemmarna. Saknas kollektivavtal utses arbetsmiljöombudet av arbetstagarna. Normalt väljs arbetsmiljöombudet på tre år. (Unionens stadgar § 3.5 mom 8 och 6 kap. 2 § Arbetsmiljölagen)

Huvudarbetsmiljöombud

På arbetsplatser där det finns fler än ett arbetsmiljöombud ska man utse huvudarbetsmiljöombud som fungerar som samordnare av arbetsmiljöombuden.

Skyddskommitté

På företag med minst 50 anställda ska det enligt lag finnas skyddskommitté.

En skyddskommitté bör bestå av personer från både arbetsgivar- och arbetstagsidan på en arbetsplats. Minst ett arbetsmiljöombud ska ingå.

Om arbetsplatsen saknar facklig organisation utses representanten av arbetstagarna. Minst en av representanterna ska vara arbetsmiljöombud.

Ordförande och sekreterare i skyddskommitté utses av arbetsgivaren. (Källa: Arbetsmiljöupplysningen.se och 6 kap. 8 § AML)

Det är Unionens stadgar, förbundets spelregler, som reglerar representation på arbetsplatsen. Stadgarna beslutas av kongressen som hålls vart fjärde år och är förbundets högsta beslutande organ.

UNIONEN

SVERIGES STÖRSTA FACKFÖRBUND

Hos oss är alla tjänstemän i det privata arbetslivet välkomna, oavsett utbildning och befattning.

Bland våra medlemmar hittar du många chefer och dessutom både egenföretagare och studenter.

Vår vision är att tillsammans skapa framgång, trygghet och glädje i arbetslivet.